

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: reactie op brief Bleker inzake ganzenbeheer in Nederland

Amstelveen, 20 december 2011

Geachte kamerleden,

Bij brief d.d. 16 december 2011 (ref. nr: 238369) informeert staatssecretaris Bleker, ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu uw Kamer over het ganzenvraagstuk. In deze brief wordt echter een aantal feiten onjuist weergegeven en worden diverse aspecten buiten beschouwing gelaten. Hierbij reageren wij op deze brief met het verzoek om de gegevens hierin mee te nemen bij het algemeen overleg d.d. 22 december 2011 over de ganzenproblematiek.

Beheermogelijkheden

Onder dit kopje wordt door de staatssecretaris gesteld dat het verjagen van ganzen met ondersteunend afschot het meest effectief is gebleken. Uit onderzoek blijkt dat slechts schijnjagers die niet raak mogen schieten zijn veel minder gemotiveerd om de ganzen daadwerkelijk te verjagen. Uit divers onderzoek naar de stuurbaarheid van ganzen blijkt dat ganzen ook uitstekend van percelen kunnen worden verjaagd zonder het gebruik van het geweer. Het gaat dan om actieve verjagingsmethoden bijvoorbeeld door naar de ganzen toe te lopen en lawaai maken of de inzet van een vogelafweerpistool of honden.

Alternatieven voor afschot

De staatssecretaris haalt het onderzoek aan van CLM en LEI, waarin onder andere een scenario is doorberekend, waarbij geen afschot plaatsvindt van de migrerende ganzen. Volgens dat scenario zullen de kosten naar verwachting gaan oplopen naar minstens € 20 miljoen, aldus de staatssecretaris.

Hij vergeet daarbij echter te vermelden dat de kosten van het huidige beleid volgens hetzelfde onderzoek naar verwachting veel sterker zullen oplopen!

“Bij het voortzetten van het huidige ganzenbeleid zullen de kosten waarschijnlijk stijgen van de huidige € 17,4 miljoen (in 2007/08) naar € 28,6 miljoen in 2014/15, een stijging van 64%. Dit wordt veroorzaakt door twee ontwikkelingen: de stijging van het aantal gansdagen met gemiddeld 5% per jaar en de gemiddelde jaarlijkse stijging met 5% van de kosten van ruwvoervangers, waarop de kosten van de schade is gebaseerd.” (Winterganzenbeleid: het roer om? (2010), CLM en LEI)

De staatssecretaris vergeet ook te vermelden dat door CLM en LEI in dit rapport met zoveel woorden wordt aanbevolen om te stoppen met het huidige beleidskader en met het afschot van ganzen, aangezien dat de grootste besparingen oplevert en tevens kan rekenen op draagvlak onder de bevolking.

“Bij het loslaten van het huidige Beleidskader vervallen de foerageergebieden en daarmee de ganzenpakketten, mogen (maar hoeven niet) de ganzen overal verjaagd worden, maar dan zonder ondersteunend afschot en zal de ganzenschade overal in Nederland worden vergoed volgens de aanpak van het Faunfonds. Dit levert een aanzienlijke kostenreductie op van 13% tot 29% ten opzichte van voortzetting van het huidige beleid. Een ‘tussenoplossing’ is het handhaven van de foerageergebieden maar dan zonder beheerpakketten, waar de ganzen niet verjaagd mogen worden en waar de boeren wel een volledige, 100% schadevergoeding krijgen. De extra kosten hiervoor zijn beperkt, namelijk het aantal boeren in de foerageergebieden maal het eigenrisico. Dit bedraagt circa € 450.000,-.” (Wintergandenbeleid: het roer om? (2010), CLM en LEI)

Weren en verjagen

In de bijlage wordt ingegaan op de verschillende maatregelen die kunnen worden getroffen. Daarbij wordt gesteld dat bij het weren van ganzen altijd gewenning zal optreden. Bovendien wordt gesteld dat de meeste effectiviteit wordt behaald wanneer ondersteunend afschot plaatsvindt. De ganzen zullen dan voor langere tijd het betreffende perceel mijden, aldus de staatssecretaris. Wij wijzen op een onderzoek dat in 1982 is uitgevoerd op Terschelling door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN), waaruit juist blijkt dat het effect van het geweer beslist niet langduriger is dan van andere verjagingsmethoden.

Op vragen van het toenmalig ministerie van Landbouw en Visserij antwoordde het RIN dat het effect van verjagingsmiddelen (inclusief het geweer) mede samenhangt met de lokale situatie (veel alternatieve mogelijkheden – groot effect; weinig alternatieven – weinig effect). *“Verjagen zal dus alleen effect kunnen hebben als er voor de vogels uitwijkmogelijkheden voorhanden zijn. Uit dit vergelijkende onderzoek naar het effect van verschillende verjagingsmethoden (met en zonder geweer, alleen in de lucht schieten of een enkele vogel uit de troep doden) bleek dat er geen aantoonbaar verschil was in de tijdsduur waarna de vogels op de plek des onheils terugkeerden.”* (brief directeur RIN d.d. 11 januari 1988)

Tevens wijzen wij op een deelrapport uit het onderzoek naar de evaluatie van het opvangbeleid van overwinterende ganzen en smienten in de periode 2005-2008 getiteld ‘Effectiviteit verjaagmethode in foerageergebieden met speciale aandacht voor verjaging met ondersteunend afschot’. Daaruit blijkt dat het verjagen met ondersteunend afschot ook zeker niet altijd effectief is.

“Uit de nationale en internationale literatuur blijkt dat het concentreren van ganzen in de hen toegewezen opvanggebieden mogelijk is, maar nooit leidt tot het volledig verdwijnen van ganzen uit het gebied waar ze verjaagd worden. Soms leidt verjaging ook niet tot concentratie in opvanggebieden en soms werkt verjaging averechts doordat ganzen over meer percelen worden verdeeld en ze door het vele opjagen meer moeten eten.”

“Aanvullende studies in de provincie Friesland vonden geen bewijs dat verjaging met ondersteunend afschot het percentage kolganzen en brandganzen op gangbaar boerenland significant verlaagde. Integendeel, in een jaar waarin in het gangbare boerenland rondom het opvanggebied Oost-Dongeradeel intensieve verjaging met ondersteunend afschot plaatsvond, was de dichtheid kolganzen hoger dan in latere jaren toen ditzelfde gebied als opvanggebied was aangewezen.”

“Uit nationaal en internationaal onderzoek blijkt dat het onder bepaalde omstandigheden mogelijk is de verdeling van overwinterende ganzen te sturen in ruimte en tijd. Tegelijkertijd kan uit diezelfde studies geconcludeerd worden dat verjaging of afschot, zelfs in de directe nabijheid van refugia, soms niet leidde tot een concentratie van ganzen in opvanggebieden en nooit leidde tot een volledige ‘ontganzing’ van de gebieden waar ze niet gewenst waren. In een van de meest succesvolle pogingen om ganzen naar opvanggebieden te verjagen vonden Percival et al. 50% minder ganzen op gangbare landbouwpercelen na introductie van intensieve verjaagactiviteiten. Vijftig procent van de ganzen heeft zich ook hier dus niet laten weggagen. Diezelfde studie wees uit dat in een ander gebied diezelfde verjaagingsspanningen in het geheel niet bleken te leiden tot een concentratie van ganzen in opvanggebieden.”

(Evaluatie Opvangbeleid 2005-2008 overwinterende ganzen en smienten. Deelrapport 9. Effectiviteit verjaagmethode in foerageergebieden met speciale aandacht voor verjaging met ondersteunend afschot (2009), Alterra)

Uit het voorgaande wordt vooral duidelijk dat het effect van verjaging sterk samenhangt met het feit of de vogels uitwijkmogelijkheden hebben. Dit wordt bevestigd in de 'Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen' van het voormalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Hierin staat: *"Verjagen en weren zonder een goed alternatief waar de ganzen naar kunnen uitwijken, is vrijwel zinloos. Verjaging is met name zinvol in combinatie met de beschikbaarheid van voldoende rust en voedsel op plaatsen waar geen schade optreedt."*

Border collies

In de bijlage wordt gesteld dat het Faunafonds een proef heeft uitgevoerd, waarbij de schade juist is toegenomen. Hiermee suggereert de staatssecretaris dat dit dus geen effectieve methode is. Ook hier betreft het slechts een deel van het verhaal.

In het rapport wordt inderdaad gesteld:

"De effectiviteit van de verjaging met border collies in de vorm van een vermindering van de schade bij deelnemende bedrijven, kon in het kader van deze pilot niet worden aangetoond. De schade bij de deelnemers lag zelfs hoger dan in de rest van het gebied. Hoewel niet voor honderd procent aantoonbaar, is dit waarschijnlijk veroorzaakt door een combinatie van factoren. Eén van de factoren is waarschijnlijk een te groot en te versnipperd onderzoeksgebied in combinatie met het niet meer verantwoordelijk zijn voor verjaging van deelnemend bedrijf en jager. Een mogelijke tweede oorzaak is het feit dat de schade in het gehele gebied, uitgedrukt in centimeters grasverlies, beperkt is en niet wordt opgemerkt of als acceptabel wordt beschouwd. In het kader van de pilot zijn de schades bij de deelnemende bedrijven echter wel getaxeerd, wat kan leiden tot een hogere schade dan bij niet deelnemende bedrijven." (Pilot verjaging van ganzen met border collies, Faunafonds)

In dit rapport wordt daarom beslist niet de conclusie getrokken dat deze methode niet effectief zou kunnen zijn.

"Het gebruik van border collies is dus in potentie een geschikte methode om ganzen te verjagen, zij het dat de methode zeer arbeidsintensief is en de oppervlakte, die één verjager aan kan, beperkt is. De kosten per hectare zijn in vergelijking met verjaging met een vogelafweerpistool hoog. Verjaging met border collies is daardoor bij grote oppervlakten minder geschikt als een op zichzelf staande methode. Een combinatie met vogelafweerpistool (en mogelijk met een laser) werkt dan waarschijnlijk beter."

"Bij de verjaging van ganzen met border collies dient het verjaaggebied zoveel mogelijk aaneengesloten en duidelijk begrensd te zijn. Verspreid liggende verjaagpercelen binnen een groter gebied waar niet verjaagd wordt, maakt de verjaging moeilijk en zal niet leiden tot beperking van de schade. Het verjaaggebied moet daarbij bij voorkeur tegen of vlak bij een ganzenfoerageergebied liggen, zodat de ganzen hier ook daadwerkelijk naar toe gejaagd kunnen worden." (Pilot verjaging van ganzen met border collies, Faunafonds)

Overigens wordt in het rapport over de border collies bevestigd dat het gebruik van een vogelafweerpistool zeer effectief is.

"Bij verjaging met honden hebben de ganzen een sterkere neiging om terug te keren naar het perceel dan bij verjaging met een vogelafweerpistool. De dreiging 'hond' is voor de ganzen duidbaar. Als de hond weg is, is het gevaar ook geweken. De knallers en gillers uit een vogelafweerpistool hoog in de lucht zijn veel minder duidbaar. De schrikreactie is groter en het is voor de ganzen niet duidelijk of het gevaar geweken is." (Pilot verjaging van ganzen met border collies, Faunafonds)

Aantalsreductie

Ten behoeve van aantalsregulatie worden als mogelijkheden gebiedsvershraling, ingreep in de reproductie en in de overleving genoemd. Bij overleving wordt het afschot van adulten en het vangen in de ruiperiode genoemd. Over het afschot wordt gesteld dat dit zou bijdragen aan de structurele beperking van de populatieomvang. Als nadeel wordt alleen genoemd dat het verstrend is voor de overige fauna en bij luchthavens zou kunnen leiden tot meer

vliegbevingen. Over het vangen wordt gesteld dat het zeer effectief is om grote groepen ineens te vangen en dat de versturende werking beperkt is.

Wij merken op dat bij de niet-dodelijke maatregelen de nadruk wordt gelegd op de nadelen en beperkingen en dat deze nadelen en beperkingen bij de dodelijke middelen grotendeels worden verzwegen. Bovendien wordt bij de dodelijke middelen, zoals ondersteunend afschot, het schadebeperkend effect veel te rooskleurig voorgesteld.

Met betrekking tot het afschot wijzen wij erop dat dit anders dan door de staatssecretaris wordt voorgesteld over het algemeen geen effectieve maatregel is om de populatie te beperken en zeker geen 'structurele' maatregel. De opengevallen plaatsen worden weer opgevuld door nieuwe vogels. Er zal bovendien altijd mee moeten worden doorgedaan. De staatssecretaris gaat geheel voorbij aan het feit, dat in geheel West-Europa sprake is van een vergelijkbare toename van de aantallen ganzen. In Nederland gemerkte grauwe ganzen zwerven van Engeland tot Hongarije en van Polen tot Zuid-Spanje. In veel landen wordt er niet op gejaagd. De zeer plaatselijke bestrijdingsacties in Nederland hebben geen enkel effect op de aantallen, niet in Nederland en al helemaal niet in heel Europa.

Wij wijzen hiervoor naar het Alterra-rapport 'Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?'. Hierin wordt aangegeven dat afschot **alleen in kleine geïsoleerde populaties** tot een daadwerkelijke afname van het aantal ganzen zal kunnen leiden. In dit rapport wordt ook aangegeven dat voor al dit soort niet duurzame maatregelen geldt dat ze slechts effectief zijn zolang ze worden uitgevoerd. Stoppen met de maatregel staat gelijk aan een onmiddellijke terugkeer naar af. Geïsoleerde populaties ganzen bestaan niet in Nederland.

"Afschot is van oudsher het meest toegepaste middel om populaties te begrenzen en nog steeds wordt er wereldwijd veel gejaagd, met name op watervogels en ganzen in het bijzonder. Tot nu toe heeft deze jacht niet het gewenste effect."

"Omdat volwassen vogels buiten het broedseizoen lastig van jonge vogels te onderscheiden zijn, moet om een bepaald aandeel volwassen vogels te schieten ook een aantal onvolwassen vogels worden gedood. Jonge vogels zijn door gebrek aan ervaring bovendien makkelijker te schieten en daardoor worden over het algemeen meer jonge dan oude vogels geschoten. Afhankelijk van de reproductie van de populatie is doorgaans maar 30 tot 60% van de geschoten vogels daadwerkelijk volwassen. Niet-broedende vogels zijn tijdens het broedseizoen eveneens gemakkelijker te schieten dan broedvogels. Weliswaar zorgen niet-broedende en jonge vogels met name voor schade, maar het reduceren van deze groep leidt niet tot een reductie van het aantal broedparen en daarmee op de lange termijn niet tot een reductie van de schade. Het is effectiever gericht broedende volwassenen te schieten, omdat dat de productie van de populatie direct verkleint. Dit is in de praktijk echter vaak niet mogelijk, bijvoorbeeld omdat de vogels binnen speciale beschermingszones broeden waar jacht nimmer is toegestaan."

"Het schieten van broedende vogels leidt in eerste instantie echter ook niet tot een reductie van het aantal broedparen, omdat de lege plaatsen weer kunnen worden opgevuld door vogels uit de groep van niet-broedende vogels. Grote populaties die zich in de evenwichtssituatie bevinden, d.w.z. niet langer groeien, worden door afschot teruggeworpen op het stijgende deel van de sigmoïdale (S-vormige) groeicurve. Daardoor neemt de per-capitata productie toe, terwijl de absolute productie niet afneemt. Hierdoor wordt een situatie gecreëerd, waarbij ondanks het schieten van aanzienlijke aantallen vogels de populatie niet merkbaar afneemt, omdat de verliezen de gehele tijd worden aangevuld door verhoogde reproductie en opvulling van de 'gaten' uit het contingent niet-broedvogels. Hierdoor is vaak een enorme 'oogst' nodig om daadwerkelijk een reductie in aantallen te bereiken. Bovendien moet het schieten jaar in jaar uit worden volgehouden."

"Giles & Street (1990) vonden dat wanneer een lokale groep Canadese ganzen een grootte bereikt van meer dan 200 individuen, afschot een weinig efficiënte methode is om een populatie te controleren en studies over jachtdruk hebben aangetoond dat het zeer moeilijk is om op die manier de mortaliteit onder de volwassenen te laten toenemen." (Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? (2006) SOVON)

Kort samengevat staat hier dat door afschot geen daadwerkelijke reductie van de aantallen ganzen kan worden bereikt. Hetzelfde geldt uiteraard voor het vangen in de ruiperiode. Dan kan er mogelijk beter op volwassen vogels worden geselecteerd, maar ook dan geldt dat opengevallen plaatsen snel weer worden opgevuld en dat deze maatregel jaar in jaar uit zou moeten worden volgehouden op een schaal, die in de praktijk nooit bereikt kan worden.

In de hiervoor al aangehaalde Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen van het ministerie van LNV wordt het voorgaande bevestigd.

“Grote populaties: Deze populaties bestaan vaak uit enkele honderden broedparen, zijn over het algemeen oud en groeien in veel gevallen niet hard meer. De meeste van deze populaties bevinden zich in grote natuurgebieden in de kerngebieden van de grauwe gans langs de grote rivieren en in de Hollandse en Friese veengebieden. Vaak bevinden zich andere grote en kleinere populaties in de nabijheid. Met name de oudste en grootste populaties kenmerken zich door een geringe productie, die evenwel voldoende is om de aantallen op peil te houden. Door dichtheidsafhankelijke regulatie gaan veel nesten en jongen vroegtijdig verloren, hetgeen maatregelen om in te grijpen in de reproductie vrijwel zinloos maakt. Maatregelen als afschot en het schudden van eieren zijn in dit soort populaties tot nu toe nauwelijks effectief gebleken, omdat het zelden mogelijk blijkt die aantallen uit de populaties weg te nemen die nodig zijn om tot een daadwerkelijke populatiereductie te komen. In deze vaak nagenoeg natuurlijke of zogenaamd begeleid natuurlijke gebieden passen ingrepen als eieren schudden en afschot bovendien niet altijd bij de doelstellingen. Opvanggebieden voor niet-broedvogels met verjaging en eventueel flankerend afschot, het aanpassen van het beheer van opgroeigebieden, afscherming en, waar mogelijk, andere gewaskeuze en het aankopen van landbouwenclaves zijn vaak meer kansrijk.

Er zijn ook grote populaties die uit een aantal kleinere, versnipperde delen bestaan, maar waartussen een grote mate van uitwisseling bestaat, zogenaamde metapopulaties. Ingrepen in de populatieomvang van één of meerdere van deze deelpopulaties is vaak weinig effectief, omdat de tekorten worden aangevuld vanuit de deelpopulaties in de omgeving. Hoewel de schadeproblematiek vaak gelijk is aan die van geïsoleerde populaties, is populatiebeperking door rapen of schieten in versnipperde populaties in ganzenrijke gebieden niet effectief. Hier kunnen duurzame methoden zoals boven beschreven worden, samen met actief beleid dat predatie stimuleert en het wisselen van het waterpeil tijdens het broedseizoen, uitkomst bieden”. (Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen)

Het bovenstaande is volledig van toepassing op de ganzensoorten waar het in de brief van de staatssecretaris over gaat, te weten kolganzen, grauwe ganzen en brandganzen.

Bovendien missen wij in het overzicht van de staatssecretaris een heel belangrijke maatregel die wel tot een structurele afname van het aantal ganzen kan leiden en waarvoor geen voortdurend ingrijpen nodig is. Het gaat dan om het ingrijpen in het opgroeigebied.

In het Alterra-rapport ‘Overzomerende ganzen in Nederland’ wordt erop gewezen dat het aantal broedparen in een populatie een relatie vertoont met de oppervlakte aan opgroei habitat, dat beschikbaar is.

“Habitatbeheer als maatregel voor aantalsregulatie is tot nu toe weinig of niet toegepast, maar zou potentieel tot goede resultaten kunnen leiden.”

“Omdat habitatbeheer nog vrijwel niet is toegepast kan alleen op theoretische gronden een uitspraak worden gedaan over de effectiviteit. De grootste winst bij dit type maatregelen is dat ze slechts één keer hoeven te worden toegepast en geen jaarlijks terugkerend ingrijpen vereisen, anders dan het continueren van het gevoerde beheer.” (Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? (2006) SOVON)

In de Handreiking van het voormalig ministerie van LNV wordt de effectiviteit van deze maatregel bevestigd.

“Opgroeigebieden spelen een belangrijke rol binnen ganzenpopulaties. Het zijn de gebieden waar de ganzen met hun kleine jongen grazen. Geschikt opgroeigebied bestaat uit kortbegrasd, eiwitrijk grasland en ligt vrijwel altijd dichtbij water, zodat ganzen bij gevaar snel een goed heenkomen kunnen vinden. Soms worden percelen bemest grasland of zelfs percelen met graan gebruikt als opgroeigebied. De hoeveelheid en de kwaliteit van het voedsel bepaalt hoeveel jongen uiteindelijk groot zullen worden. Dat bepaalt op zijn beurt de groeisnelheid en de uiteindelijke omvang van de populatie. Ingrijpen in het opgroeigebied betekent daarom ingrijpen in de populatieomvang. Opgroeigebied kan minder geschikt worden gemaakt door het te verschralen of het te laten verruigen, waardoor de voedselrijkdom afneemt. Om ervoor te zorgen dat de ganzen niet uitwijken naar andere gebieden kan opgroeigebied afgeschermd worden door middel van rasters. Daar waar in het geheel niet gewenst is dat de ganzen een opgroeigebied gebruiken (grasland of graan) kan dit middels rasters worden afgeschermd.”

“Afscherming van opgroeigebieden of kwetsbare percelen om ganzenfamilies de toegang te beletten, kan geschieden door het plaatsen van een raster. Deze rasters dienen een maaswijdte te hebben van maximaal 5 cm. en dienen ongeveer 50 cm. hoog te zijn.”
(Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen)

Er is inmiddels ervaring opgedaan met het afschermen van opgroeigebied voor ganzen rondom een broedgebied, te weten De Deelen. Daar blijkt het afrasteren zowel voor een verlaging van de reproductie en dus op termijn tot een verlaging van de populatie te hebben geleid, als ook tot een verlaging van de schade.

“Ondanks het feit dat het functioneren van het raster rond De Deelen nog voor verbetering vatbaar is, lijkt het toch al van grote invloed te zijn geweest op de jongenoverleving van de Grauwe Ganzen. Deze overleving van uitkomst tot vliegvlug was voor plaatsing van het raster in 2007 nog 58,1%, terwijl deze in 2008 en 2009 afnam tot 19,1 resp. 17,7%. Verder is het aantal jongen dat vliegvlug werd ondanks de sterke toename van het aantal broedparen afgenomen. De verwachting is dan ook dat door het raster op termijn dichtheidsafhankelijke regulatie optreedt, die alleen maar versterkt zal worden wanneer ook de zuidrand van De Deelen beter omrasterd wordt.”

“Er zijn in 2008 en 2009 slechts enkele waarnemingen van families met jongen op het boerenland ten westen, noorden en oosten van De Deelen. Directe gewasschade door families zal hier dan ook nauwelijks opgetreden zijn.” (Pilotstudie Grauwe Ganzen Anser Anser De Deelen, 2007-2009, SOVON)

Algemene opmerkingen

Tot slot nog enkele opmerkingen naar aanleiding van uitspraken van de staatssecretaris in de onderhavige brief.

Van een decennialange bescherming van de ganzen is in Nederland geen sprake geweest. Tot 1994 waren de meeste ganzensoorten vrij bejaagbaar. Na de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet in 2002 zijn op grote schaal ontheffingen verleend om ganzen te schieten.

Vanzelfsprekend wil niemand dat er aanvaringen plaatsvinden tussen grote vogels en vliegtuigen. Maar catastrofaal is dat volgens de Vereniging van Verkeersvliegers zelden of nooit. Het incident met Air Maroc werd gevaarlijk door fouten van de piloten. Zoals een verkeersvlieger in een krant meldde: *“Mijn conclusie uit dit incident is dat niet de ganzen, maar Air Maroc de toegang tot Schiphol moet worden ontzegd”*.

De staatssecretaris doet het voorkomen alsof het toegenomen aantal incidenten uitsluitend te wijten is aan de toegenomen aantallen ganzen. Daarbij gaat hij geheel voorbij aan de enorm gestegen intensiteit van het vliegverkeer.

Conclusie

In heel West-Europa zijn de aantallen ganzen gestegen. Trachten de aantallen terug te brengen door middel van allerlei vormen van bestrijding is zinloos, omdat de schaal waarop dat zou moeten

gebeuren in de praktijk nooit behaald kan worden en het bovendien tot in alle eeuwigheid zou moeten worden volgehouden. Het gaat om symptoombestrijding. Alleen structurele maatregelen, zoals het onaantrekkelijk maken van het landschap voor ganzen en het bijvoorbeeld niet meer telen van voor ganzen aantrekkelijke gewassen in de Haarlemmermeer kunnen enig soelaas bieden. Overigens treedt er in veel gebieden al een zekere stabilisatie van de aantallen ganzen op. Dat zal, zoals steeds als een diersoort een sterke opmars heeft doorgemaakt, uiteindelijk leiden tot een duidelijke afname van de aantallen ganzen binnen een jaar of tien. Ook zonder menselijk ingrijpen.

Op luchthavens zal nooit 100% veiligheid bereikt kunnen worden. Behalve ganzen leven er bijvoorbeeld rond Schiphol meerdere grote vogelsoorten zoals aalscholvers, reigers, meeuwen en roofvogels. Kleinere soorten die in dichte groepen vliegen, zoals spreeuwen, kunnen ook een risico vormen.

Op grond van het voorgaande komen wij tot de conclusie dat gekozen zou moeten worden voor het stoppen met het huidige beleidskader en met het afschot van ganzen, zoals door CLM en LEI wordt aanbevolen. De ganzen mogen dan overal met alle niet-dodelijke middelen worden verjaagd en de schade wordt na taxatie uitgekeerd, waarbij een eigen risico geldt van € 300,- per bedrijf. Eventueel zou ervoor kunnen worden gekozen om de foerageergebieden te handhaven. Daar zouden de ganzen dan met rust gelaten moeten worden en de schade wordt in dit gebieden dan 100% vergoed.

Tot zover ons commentaar op de brief van de staatssecretaris inzake het ganzenbeheer in Nederland. Uiteraard zijn wij beschikbaar om het voorgaande nader aan u toe te lichten.

Hoogachtend,

mw. A.P. de Jong, secretaris Stichting De Faunabescherming